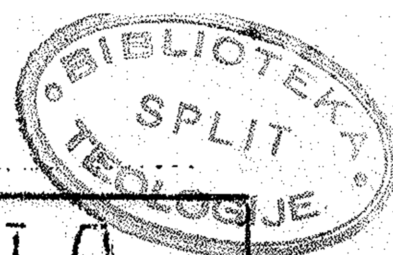

+ SLUŽBA + BOŽJA +

K R I S T

JUČER I DANAS

POČETAK I SVRŠETAK

NJEGOVA
SU
VREMENA

I
VJEKOVI

NJEMU
SLAVA
I VLAST

PO SVE
VIJEKE
VJEČNOSTI

A M E N

U S K R S

Na vrhuncu crkvene godine svetkujemo blagdan čiji sadržaj daje smisao cjelokupnom našem životu. Uskrs-Pasha označuje blagdan prijelaza od smrti na život, od žalosti na radost, od zemaljskog na nebesko. Ovaj prijelaz Crkva svake godine simbolično predstavlja u liturgiji: žalost Velike subote je žalost našeg zemaljskog progonstva čitavo vrijeme našeg zemaljskog života; bogoslužje Uskrsnog bdjenja koje je obilježeno prijelazom od korizmene pokore na uskrsno veselje simbol je našeg radosnog prijelaza od grijeha na milost, od milosti na slavu; svečani uskrsni blagdan dočarava nam svečanost vječnog dana u Božjem gradu, dana što će ga obasjavati "Danica koja ne zna zapada" /Prekonij/.

1. DAN NAJVEĆE ŽALOSTI

Svi dnevni časovi Velikog petka svršavaju žalobnom pjesmom: "Krist je postao za nas poslušan do smrti i to smrti na križu!" /Flp 2, 8/. A kad u popodnevnom bogoslužju završi svetkovanje uspomene Kristove smrti, prenese se iz crkve Svetotajstvo i ugasi se svijetlo. Nastupa Šabat - subotnji počinak Gospodnji. Nastupa noć koja kao da proširuje svoju tamu nad slijedećim danom bez svijetla, danom najveće žalosti.

Po sadašnjim liturgijskim zakonima VELIKA SUBOTA je jedini dan u cijeloj godini

---

kad se ne smije prikazivati sv. Misa niti primati sv. Pričest. Pošto je zašlo Sunce pravde, tama je zahvatila zemlju. Stoga je Crkva obuzeta najozbilnijim mislima i osjećajima. Svetište je prazno, bez svjetla, bez cvijeća, bez ikakva nakita. Oltar je potpuno ogoljen, bez oltarnika i svijećnjaka. Zvona i orgulje šute. Vjernici poste.

2. PASHA - PRIJELAZ Za Krista je Pasha bila prijelaz s ovoga svijeta k Ocu. Slično i za nas Pasha označuje naš prijelaz k Bogu.

U bogoslužju USKRSNOG BDJENJA spominjemo se Pashe iz prošlosti /Otkupljenje/, ali mi također svetkujemo Pashu sadašnjosti /primljena otkupljenja po Krštenju i Euharistiji/, no glavni je naglasak na Pashi budućnosti /Parusija/. Za nas je prošla i sadašnja Pasha jamstvo naše Pashe koja će biti u budućnosti. Mi bdijemo prije svega zato što čekamo. Očekivanje budućeg života glavno je obilježje kršćanstva. U zemaljskom progonstvu kršćanin se osjeća kao tuđinac koji nije slobodan da niti jednu noć na miru prospava. I upravo noć Uskrsnog bdjenja je noć u kojoj jedamput na godinu na izvanjski način činimo ono što na duhovni način moramo bez prestanka činiti: <u>očekivati čas našega prijelaza k Bogu.</u> "Radi ovog očekivanja i postadosmo kršćani!" - veli sv. Augustin. Najprikladnije je da izvanjski izražaj ovog očekivanja bude po noći jer smo ovdje na zemlji okruženi tamom neznanja, grijeha i smrti te očekujemo svi

tanje nebeskog dana. Već od prvog kršćanskog stoljeća vjernicima nije bilo dovoljno bdjenje samo jedamput godišnje pa su se za dolazak Gospodnji pripravljali bdjenjem svake sedmice subotom navečer i prije svih važnijih svetkovina. Ascete su od 4. st. počeli obdržavati bdjenje svakog dana. Od toga svagdašnjeg bdjenja razvio se noćni dio Časoslova koji se u monaškim redovima još i sad moli u ponoć. Za mnoge je ovaj govor tvrd. No upravo ovdje je na mjestu riječ sv. Augustina: "Nađi mi onoga koji ljubi pa će osjetiti što govorim; nađi mi onoga koji čezne, koji gladuje, koji u ovoj pustinji žeđa za izvorom nebeske domovine - nađi mi takovoga pa će razumijeti što govorim!"

3. NEBESKI DAN Uskrs je BLAGDAN NAD BLAGDANIMA, kruna svih svetih svetkovina, dan koji posvećuje sve druge blagdane, blagdan pobjede, života i svijetla. Crkva sve pozivlje na radost u ovom svetom svijetlu: "Nek se raduje zemlja obasjana tolikim bljeskom i rasvijetljena sjajem vječnog Kralja nek osjeti da je nestalo mraka sa čitavog svijeta!"

Krist nam je svojim uskrsnućem "otvorio vrata vječnosti" /Uskrsna dnevna molitva/. Uniđimo već sada duhom kroz ova vrata! Prebivajmo uz našeg Oca koji živi u vječnom "danas"! Svetkujmo bez prestanka blagdan o kojemu piše veliki mistagog Odo Casel: "Kršćanin neprestano svetkuje blagdan. Združen s Kristom neprekidno živi pred Ocem. Vanjska svečanost svršava, ali unutarnji blagdan ne prestaje!"

VELIKONOČNI PRAZNIK

LITURGIJA VELIKONOČNEGA PRAZNIKA

Prvotna Cerkev ni imela posebne velikonočne /v naslednjem: vkn/ liturgije. Krščanske občine so se vsak prvi dan v tednu zbirale, da so z evharistično daritvijo obnavljale spomin na vstalega Gospoda in tudi na druge skrivnosti njegovega življenja. Šele polagoma je nastala vkn liturgija kot obletni spomin na Gospodovo smrt in njegovo vstajenje. Okoli l. 400 sv. Avguštin že govori o Kristusu križanem, v grob položenem in vstalem, ki so se ga spominjali v posebni liturgiji sv. tridnevja.

Po novih rubrikah je vkn praznik z osmino praznik 1. reda, ki ne dopušča nobne komemoracije. Tako je ta praznik izredno poudarjen kot središče liturgičnega leta. Noben spomin naj ga ne zasenči.

Vsak dan vkn osmine ima svojo liturgijo in v Rimu svojo stacijsko cerkev. Tudi s tem dobi svoj poudarek središčni pomen velike noči. Saj tako je bilo že v apostolskih časih. "Če pa Kristus ni vstal, potem je prazno naše oznanjevanje, prazna tudi vaša vera" /1 Kor 15, 14/. Z veliko nočjo krščanstvo stoji in pade.

Neizčrpno je duhovno bogastvo velike noči. Liturgija vkn osmine premišljuje slavo in moč tër dobroto Gospoda, ki nam je po svojem vstajenju dal vse: zakrament sprave z Bogom, evharistijo, utrdil vero,

dal Cerkvi poglavarja in narodom blagovest evangelija, poslal Svetega Duha. Katoliški eksegetje naštevajo po vstajenju deset Jezusovih prikazanj, liturgija pa jih od vkn vigilije do bele nedelje razvrsti devet,ne da bi upoštevala časovni red, v katerem so se prikazovanja vršila drugo za drugim.

Vkn liturgija so studenci Odrešenikovi iz katerih zajemajo Cerkev in duše sadove odrešenja v naobilnejši meri. KRST z bogastvom svojih milosti je VKN ZAKRAMENT,ki nanj vkn liturgija večkrat namiguje. V njem duša s Kristusom vstane k novemu življenju. "Če ste vstali s Kristusom" v Pavlovem jeziku pomeni: če ste bili krščeni. Nismo vsi prejeli krsta o veliki noči, toda njegove milosti utrdimo v sebi z obnovo krstnih obljub.

Vkn liturgija vsakogar, ki pri njej sodeluje, duhovno prenovi. Iz duhovno prenovljenih se množi družina božjih posinovljencev, skrivnostno telo Kristusovo. Njena duhovna hrana je EVHARISTIJA, je zakrament EDINSTVA in LJUBEZNI. Zato se ne bomo čudili da stara vkn liturgija tri dni zaporedoma , od vigilije do ponedeljka, v prošnji po obhajilu prosi za duha ljubezni in sloge za vse, ki so se nasitili z vkn skrivnostmi.Tako nujna prošnja za edinost in slogo je za vkn liturgijo značilna in edinstvena v vsej liturgiji. Ista prošnja se v vkn času ponavlja vsakokrat, ko se obhajilo deli izven maše.

Stari vkn teksti kažejo torej na edinost med kristjani, vez edinosti je pa sve-

ta evharistija. Brez nje ni cerkvene edinosti. Ali mar ni poglobljeno evharistično življenje v Cerkvi in zlasti evharistični pečat obnovljene vkn vigilije upapoln znak,da se bliža dan, ko se bodo kristjani zedinili? Dilema je: KRISTJANI SE BODO ZDRUŽILI ALI OB EVHARISTIČNEM OLTARJU ALI PA SE SPLOH NE BODO ZDRUŽILI.

NEDELJE MED LETOM -
ODMEV VELIKE NOČI

"Naše vkn jagnje, Kristus, je darovano! - To je dan ki ga je naredil Gospod, radujmo in veselimo se ga!"

V jeziku Cerkve se največji praznik liturgičnega leta imenuje "Dominica Resurrectionis", "Pascha Domini", ali tudi samo "Pascha". Aramejski izraz "Pascha" pomeni mimohod. V stari zavezi je imel izraz še naslednje pomene: vkn jagnje, vkn večerja, vkn praznik in vkn osmino. Odkar je Pavel zapisal, da je bilo naše vkn jagnje, Kristus,darovano, je Cerkev pridržala izraz Pascha in mu dala krščansko vsebino. S tem je samo uresničila podobo. Izraz se je za praznik vstajenja uveljavil od 5. stoletja dalje. V 1. in 2. stoletju je pomenil Gospodovo smrt, v 3. in 4. stoletju pa Gospodovo smrt in vstajenje obenem. Slovenci imamo za cerkveno Pascho izraz "velika noč". Naš izraz izraža skrivnost praznika le deloma, ker znači samo čas, v katerem se je nekoč skrivnost dogajala in se v simbolih in misteriju praznika še vedno dogaja, vsako leto, v nočnem času vkn vigilije.

Velika noč je letno praznovanje Gospodovega vstajenja. Vkn skrivnost je pa tako mogočna, da ODMEVA SKOZI VSE LETO, od nedelje do nedelje. Po pričevanju krščanske starodavnosti so se prvi dan v tednu krščanske občine zbirale, da so obnavljale spomin na vstalega Gospoda. V svojem nastanku je torej nedelja tedensko praznovanje Gospodovega vstajenja, njegov tedenski odmev. Vkn aleluja je tudi nedeljski vzklik radosti. Aleluja se ponavlja zlasti v antifonah nedeljskih hvalnic in hor. Ponavlja se vse leto razen od septugesime do velike noči v stopniškem spevu. Ruski izraz "voskresenije", ki pomeni vstajenje i dan vstajenja, to lepo označuje. V liturgiji vzhodne Cerkve berejo izven nedelej vkn časa po jutranjicah vsako nedeljo "vkn evangelij" - eno izmed vstajenjskih perikop. V liturgiji zapadne Cerkve imajo nekatere nedelje izrazito vkn značaj zaradi nedeljskega berila, na pr. 6. in 11. pobinkoštna nedelja. Vkn značaj daje vsem nedeljam v zapadni Cerkvi kropljenje ljudstva z blagoslovljeno vodo, ki je zapovedano pred nedeljsko konventualno mašo, ki pa se dopustno in hvale vredno opravi tudi pred nedeljsko farno mašo. Prav bi bilo, da bi kropljenje ljudstva pred nedeljsko mašo se uvedlo v vseh škofijah; zdaj ga imajo le v nekaterih.

Nove rubrike so nedelje med letom očistile in razbremenile raznih komemoracij, ki so značaj nedelje večkrat preraščale in ga skušale zabrisati. Nedelje so znova zablestele v svoji prvotnosti kot Gospodovi dnevi.

Za dušno pastirstvo to ni brez pomena. Metoda sodobnega dušnega pastirstva, ki jo uvaja Cerkev sama, vedno bolj porablja pastoralno liturgijo, njej pa utrijujejo pot nove liturgične oblike. Pastoralna liturgija bo obrodila svoje sadove, brž ko bo v zavest klera in vernikov prodrl pomen nedelje in smisleno urejene božje službe, pri kateri sodelujejo tudi verniki. Nove rubrike , kjer jih bodo izvedli po duhu in po črki, bodo pripomogle, da bo nedelja dan, ki ga je Gospod ljudstvu pripravil v radost in veselje.

Pot do cilja bo sicer dolga, zahtevala bo mnogo dela in truda, toda do cilja mora pripeljati. Pot se je začela pomenljivo z obnovo vkn vigilije in se dotaknila tudi vkn osmine. Po obnovljeni vkn liturgiji se kot po svojem vzoru ravna liturgija sleherne nedelje, ker hoče biti njen izraz in njen odmev.

======

"B E S K V A S N I K R U H"

/Poslanica na Uskrs/

Vjernici u Korintu nisu mnogo porasli u krepostima. Bilo ih je koji su se hvastali svojim novim kršćanskim životom u tolikoj mjeri da ih je apostol Pavao morao ukoriti. Da su iskreno pogledali u vlastitu sredinu, imali bi se naprotiv zastidjeti. U svojoj su naime zajednici trpjeli čovjeka , koji se okaljao rodoskvrnućem. Možda su ranije čitali apostolovu poslanicu Rimljanima

i loše je shvatili; sebi su priuštili neopravdanu slobodu. Stoga Pavao čini važan ispravak i daje ozbiljnu opomenu:

1 Kor. 5, 7-8.

7 OČISTITE STARI KVASAC, DA BUDETE NOVO TIJESTO, KAO ŠTO I JESTE BESKVASNI, JER JE ŽRTVOVANO NAŠE VAZMENO JANJE KRIST.
8 DAKLE SVETKUJMO NE U STAROM KVASCU NI U KVASCU ZLOĆE I OPAČINE, NEGO U BESKVASNOM KRUHU ČISTOĆE I ISTINE!

Kad su stari Izraelci prisiljeni od anđela zatirača žurno napuštali Egipat, nisu imali dovoljno vremena da im uskisne tijesto što su ga sobom trebali ponijeti kao putnu hranu. Na spomen tog događaja Izraelci su za vazmenih blagdana smjeli jesti samo beskvasan kruh. Imajući u vidu ovu liturgijsku starozavjetnu okolnost Pavao piše vjernicima: "Ne znate li da malo kvasca sve tijesto uskisi?" Kao što mako kvasca daje kiselost čitavoj masi tijesta, tako je dan javni grješnik svojom sablazni kadar je pokvariti cijelu zajednicu. Vjernici su stoga iz svoje sredine trebali ukloniti stari kvasac tj. rodoskvrnitelja. Pavao kvasac uzimlje u lošem smislu iako tu riječ Isus uzimlje u dobru i lošem smislu. Ono što Pavao u drugim poslanicama nazivlje "stari čovjek - novi čovjek"/Rim. 6,6; Ef. 4, 22-24; Kol. 3,9/ to ovdje izražava riječima "stari kvasac - novo tijesto".

Misao o kvascu apostolu je mogla lako doći dok je gledao židovski običaj oko se-

be u Efezu. Poslanicu piše o Uskrsu ili u doba korizme /R. Knox/. Asocijacije židovske Pashe bile su mu povodom da razvije moralni nauk. Iz liturgijskog obreda izvodi on etički propis.

7 Za tjedan dana prilikom Pashe Židovi su blagovali beskvasni kruh. U njihovim kućama nije se smjelo naći ni malo kvasca. Očistili bi i najmanje mrvice kvasnoga kruha. Kad je poslije vazmenog tjedna židovska domaćica imala ispeći novi kruh, morala je uzeti novi kvasac. U istom duhu i mi u Svetoj sedmici posvećujemo nova ulja, svečano blagosivljamo novu vatru i vodu. Za nas je Uskrs blagdan obnove slično kao što je za Židove bila Pasha. Židove je bijeg iz Egipta učinio novim narodom, a Isusovo uskrsnuće i naše krštenje učinili su nas NOVIM STVOROVIMA koji moraju biti sasvim istrgnuti iz starog grješnog života. Stari kvasac treba odbaciti. Kršćani moraju postati i svojim životom pokazivati da su "novo tijesto - neon fyrama". Pridrže li samo neke od ranijih grješnih navika, taj će ostatak poput starog kvasca prožeti čitavi njihov život i oni će se povratiti na ono što su krštenjem bili prezreli. - Činjenica da je Krist žrtvovan dramatski se uvodi kao razlog za brzu akciju /R. Knox/. Riječ "Pasha" ovdje stoji umjesto "vazmeno Janje" /Usp. Lk. 22,7/. Naše vazmeno Janje je Krist kojega su slikovito označavali židovski jaganjci. Ovo jedino bezgrješno Janje sa svojim prinosom na križu "učinilo je savršenima zauvijek one koji se posvećuju" /Hebr. 10,14/.

8 Pavao misli na rodoskvrnitelja i na druge kršćane koji su se ponovo podali grijesima, drugim riječima pali pod upliv "starog kvasca zloće i opačine". Zloća /kakia/ je popuštanje manama, a opačina /poneria/ označuje padanje u mane spojeno s licemjernošću i varkom /Teofilakt/. Neizravno Pavao preporuča kršćanima da iz svoga srca izbace svaki grijeh da bi kao "sinovi svjetlosti" /Ef. 5,8/ živjeli u beskvasnom kruhu čistoće i istine. Kao i inače, ovdje kod apostola vidimo nagli prelaz s jedne metafore na drugu. Kreposti koje on naglašava jesu: elikrineia = jasnoća, čistoća duha, života i vladanja, te aletheia = istina, vjernost, iskrenost.

Riječi "Pasha hemon ethyte Hristos! - Žrtvovano je naše vazmeno Janje, Krist!" mogle bi se uzeti kao gnomički aorist u tom smislu da Kristovo žrtvovanje traje bez prestanka, tako da ovdje imamo teološki dokaz o istovjetnosti euharistijske žrtve s Kristovom žrtvom na križu /Usp. Hebr. 13,10 /. No ovaj aorist radije potsjeća na povijesni događaj: na vrijeme Pashe, vrijeme kad kršćani na poseban način trebaju slaviti uspomenu otkupljenja. "Vrlo je vjerojatno, da ne kažemo još više, da se kršćanski blagdan Pashe slavio već od apostolskog vremena i da se njegov prvi spomen javlja upravo u ovim riječima" /Allo/.

+++++

"SVETKOVANJE USKRSNOG BDJENJA JE TERMOMETAR INSPIRACIJE I ORIJENTACIJE CJELOKUPNOG PASTORALNOG RADA!" /T. Maertens/

VELIKONOČNI PRAZNIK

LITURGIJA VELIKONOČNEGA PRAZNIKA

Prvotna Cerkev ni imela posebne velikonočne /v naslednjem: vkn/ liturgije. Krščanske občine so se vsak prvi dan v tednu zbirale, da so z evharistično daritvijo obnavljale spomin na vstalega Gospoda in tudi na druge skrivnosti njegovega življenja. Šele polagoma je nastala vkn liturgija kot obletni spomin na Gospodovo smrt in njegovo vstajenje. Okoli l. 400 sv. Avguštin že govori o Kristusu križanem, v grob položenem in vstalem, ki so se ga spominjali v posebni liturgiji sv. tridnevja.

Po novih rubrikah je vkn praznik z osmino praznik l. reda, ki ne dopušča nobne komemoracije. Tako je ta praznik izredno poudarjen kot središče liturgičnega leta. Noben spomin naj ga ne zasenči.

Vsak dan vkn osmine ima svojo liturgijo in v Rimu svojo stacijsko cerkev. Tudi s tem dobi svoj poudarek središčni pomen velike noči. Saj tako je bilo že v apostolskih časih. "Če pa Kristus ni vstal,potem je prazno naše oznanjevanje, prazna tudi vaša vera" /1 Kor 15, 14/. Z veliko nočjo krščanstvo stoji in pade.

Neizčrpno je duhovno bogastvo velike noči. Liturgija vkn osmine premišljuje slavo in moč ter dobroto Gospoda, ki nam je po svojem vstajenju dal vse: zakrament sprave z Bogom, evharistijo, utrdil vero,

dal Cerkvi poglavarja in narodom blagovest evangelija, poslal Svetega Duha. Katoliški eksegetje naštevajo po vstajenju deset Jezusovih prikazanj, liturgija pa jih od vkn vigilije do bele nedelje razvrsti devet,ne da bi upoštevala časovni red, v katerem so se prikazovanja vršila drugo za drugim.

Vkn liturgija so studenci Odrešenikovi iz katerih zajemajo Cerkev in duše sadove odrešenja v naobilnejši meri. KRST z bogastvom svojih milosti je VKN ZAKRAMENT,ki nanj vkn liturgija večkrat namiguje. V njem duša s Kristusom vstane k novemu življenju. "Če ste vstali s Kristusom" v Pavlovem jeziku pomeni: če ste bili krščeni. Nismo vsi prejeli krsta o veliki noči, toda njegove milosti utrdimo v sebi z obnovo krstnih obljub.

Vkn liturgija vsakogar, ki pri njej sodeluje, duhovno prenovi. Iz duhovno prenovljenih se množi družina božjih posinovljencev, skrivnostno telo Kristusovo. Njena duhovna hrana je EVHARISTIJA, je zakrament EDINSTVA in LJUBEZNI. Zato se ne bomo čudili da stara vkn liturgija tri dni zaporedoma , od vigilije do ponedeljka, v prošnji po obhajilu prosi za duha ljubezni in sloge za vse, ki so se nasitili z vkn skrivnostmi.Tako nujna prošnja za edinost in slogo je za vkn liturgijo značilna in edinstvena v vsej liturgiji. Ista prošnja se v vkn času ponavlja vsakokrat, ko se obhajilo deli izven maše.

Stari vkn teksti kažejo torej na edinost med kristjani, vez edinosti je pa sve-

ta evharistija. Brez nje ni cerkvene edinosti. Ali mar ni poglobljeno evharistično življenje v Cerkvi in zlasti evharistični pečat obnovljene vkn vigilije upapoln znak, da se bliža dan, ko se bodo kristjani zedinili? Dilema je: KRISTJANI SE BODO ZDRUŽILI ALI OB EVHARISTIČNEM OLTARJU ALI PA SE SPLOH NE BODO ZDRUŽILI.

NEDELJE MED LETOM - ODMEV VELIKE NOČI

"Naše vkn jagnje, Kristus, je darovano! - To je dan ki ga je naredil Gospod, radujmo in veselimo se ga!"

V jeziku Cerkve se največji praznik liturgičnega leta imenuje "Dominica Resurrectionis", "Pascha Domini", ali tudi samo "Pascha". Aramejski izraz "Pascha" pomeni mimo hod. V stari zavezi je imel izraz še nasledn je pomene: vkn jagnje, vkn večerja, vkn praznik in vkn osmino. Odkar je Pavel zapisal, da je bilo naše vkn jagnje, Kristus, darovano, je Cerkev pridržala izraz Pascha in mu dala krščansko vsebino. S tem je samo uresničila podobo. Izraz se je za praznik vstajenja uveljavil od 5. stoletja dalje. V 1. in 2. stoletju je pomenil Gospodovo smrt, v 3. in 4. stoletju pa Gospodovo smrt in vstajenje obenem. Slovenci imamo za cerkveno Pascho izraz "velika noč". Naš izraz izraža skrivnost praznika le deloma, ker znači samo čas, v katerem se je nekoč skrivnost dogajala in se v simbolih in misteriju praznika še vedno dogaja, vsako leto, v nočnem času vkn vigilije.

Velika noč je letno praznovanje Gospodovega vstajenja. Vkn skrivnost je pa tako mogočna, da ODMEVA SKOZI VSE LETO, od nedelje do nedelje. Po pričevanju krščanske starodavnosti so se prvi dan v tednu krščanske občine zbirale, da so obnavljale spomin na vstalega Gospoda. V svojem nastanku je torej nedelja tedensko praznovanje Gospodovega vstajenja, njegov tedenski odmev. Vkn aleluja je tudi nedeljski vzklik radosti. Aleluja se ponavlja zlasti v antifonah nedeljskih hvalnic in hor. Ponavlja se vse leto razen od septugesime do velike noči v stopniškem spevu. Ruski izraz "voskresenije", ki pomeni vstajenje i dan vstajenja, to lepo označuje. V liturgiji vzhodne Cerkve berejo izven nedelej vkn časa po jutranjicah vsako nedeljo "vkn evangelij" - eno izmed vstajenjskih perikop. V liturgiji zapadne Cerkve imajo nekatere nedelje izrazito vkn značaj zaradi nedeljskega berila, na pr. 6. in 11. pobinkoštna nedelja. Vkn značaj daje vsem nedeljam v zapadni Cerkvi kropljenje ljudstva z blagoslovljeno vodo, ki je zapovedano pred nedeljsko konventualno mašo, ki pa se dopustno in hvalevredno opravi tudi pred nedeljsko farno mašo. Prav bi bilo, da bi kropljenje ljudstva pred nedeljsko mašo se uvedlo v vseh škofijah; zdaj ga imajo le v nekaterih.

Nove rubrike so nedelje med letom očistile in razbremenile raznih komemoracij, ki so značaj nedelje večkrat preraščale in ga skušale zabrisati. Nedelje so znova zablestele v svoji prvotnosti kot Gospodovi dnevi.

Za dušno pastirstvo to ni brez pomena. Metoda sodobnega dušnega pastirstva, ki jo uvaja Cerkev sama, vedno bolj porablja pastoralno liturgijo, njej pa utrijujejo pot nove liturgične oblike. Pastoralna liturgija bo obrodila svoje sadove, brž ko bo v zavest klera in vernikov prodrl pomen nedelje in smisleno urejene božje službe, pri kateri sodelujejo tudi verniki. Nove rubrike , kjer jih bodo izvedli po duhu in po črki, bodo pripomogle, da bo nedelja dan, ki ga je Gospod ljudstvu pripravil v radost in veselje.

Pot do cilja bo sicer dolga, zahtevala bo mnogo dela in truda, toda do cilja mora pripeljati. Pot se je začela pomenljivo z obnovo vkn vigilije in se dotaknila tudi vkn osmine. Po obnovljeni vkn liturgiji se kot po svojem vzoru ravna liturgija sleherne nedelje, ker hoče biti njen izraz in njen odmev.

======

" B E S K V A S N I K R U H "

/Poslanica na Uskrs/

Vjernici u Korintu nisu mnogo porasli u krepostima. Bilo ih je koji su se hvastali svojim novim kršćanskim životom u tolikoj mjeri da ih je apostol Pavao morao ukoriti. Da su iskreno pogledali u vlastitu sredinu, imali bi se naprotiv zastidjeti. U svojoj su naime zajednici trpjeli čovjeka , koji se okaljao rodoskvrnućem. Možda su ranije čitali apostolovu poslanicu Rimljanima

Za dušno pastirstvo to ni brez pomena. Metoda sodobnega dušnega pastirstva, ki jo uvaja Cerkev sama, vedno bolj porablja pastoralno liturgijo, njej pa utrijujejo pot nove liturgične oblike. Pastoralna liturgija bo obrodila svoje sadove, brž ko bo v zavest klera in vernikov prodrl pomen nedelje in smisleno urejene božje službe, pri kateri sodelujejo tudi verniki. Nove rubrike , kjer jih bodo izvedli po duhu in po črki, bodo pripomogle, da bo nedelja dan, ki ga je Gospod ljudstvu pripravil v radost in veselje.

Pot do cilja bo sicer dolga, zahtevala bo mnogo dela in truda, toda do cilja mora pripeljati. Pot se je začela pomenljivo z obnovo vkn vigilije in se dotaknila tudi vkn osmine. Po obnovljeni vkn liturgiji se kot po svojem vzoru ravna liturgija sleherne nedelje, ker hoče biti njen izraz in njen odmev.

======

" B E S K V A S N I   K R U H "

/Poslanica na Uskrs/

Vjernici u Korintu nisu mnogo porasli u krepostima. Bilo ih je koji su se hvastali svojim novim kršćanskim životom u tolikoj mjeri da ih je apostol Pavao morao ukoriti. Da su iskreno pogledali u vlastitu sredinu, imali bi se naprotiv zastidjeti. U svojoj su naime zajednici trpjeli čovjeka , koji se okaljao rodoskvrnućem. Možda su ranije čitali apostolovu poslanicu Rimljanima

i loše je shvatili; sebi su priuštili neopravdanu slobodu. Stoga Pavao čini važan ispravak i daje ozbiljnu opomenu:

1 Kor. 5, 7-8.

7 OČISTITE STARI KVASAC, DA BUDETE NOVO TIJESTO, KAO ŠTO I JESTE BESKVASNI, JER JE ŽRTVOVANO NAŠE VAZMENO JANJE KRIST.
8 DAKLE SVETKUJMO NE U STAROM KVASCU NI U KVASCU ZLOĆE I OPAČINE, NEGO U BESKVASNOM KRUHU ČISTOĆE I ISTINE!

Kad su stari Izraelci prisiljeni od anđela zatirača žurno napuštali Egipat, nisu imali dovoljno vremena da im uskisne tijesto što su ga sobom trebali ponijeti kao putnu hranu. Na spomen tog događaja Izraelci su za vazmenih blagdana smjeli jesti samo beskvasan kruh. Imajući u vidu ovu liturgijsku starozavjetnu okolnost Pavao piše vjernicima: "Ne znate li da malo kvasca sve tijesto uskisi?" Kao što mako kvasca daje kiselost čitavoj masi tijesta,tako jedan javni grješnik svojom sablazni kadar je pokvariti cijelu zajednicu. Vjernici su stoga iz svoje sredine trebali ukloniti stari kvasac tj. rodoskvrnitelja. Pavao kvasac uzimlje u lošem smislu iako tu riječ Isus uzimlje u dobru i lošem smislu. Ono što Pavao u drugim poslanicama nazivlje "stari čovjek - novi čovjek"/Rim. 6,6; Ef. 4, 22-24; Kol. 3,9/ to ovdje izražava riječima "stari kvasac - novo tijesto".

Misao o kvascu apostolu je mogla lako doći dok je gledao židovski običaj oko se-

be u Efezu. Poslanicu piše o Uskrsu ili u doba korizme /R. Knox/. Asocijacije židovske Pashe bile su mu povodom da razvije moralni nauk. Iz liturgijskog obreda izvodi on etički propis.

7 Za tjedan dana prilikom Pashe Židovi su blagovali beskvasni kruh. U njihovim kućama nije se smjelo naći ni malo kvasca. Očistili bi i najmanje mrvice kvasnoga kruha. Kad je poslije vazmenog tjedna židovska domaćica imala ispeći novi kruh, morala je uzeti novi kvasac. U istom duhu i mi u Svetoj sedmici posvećujemo nova ulja, svečano blagosivljamo novu vatru i vodu. Za nas je Uskrs blagdan obnove slično kao što je za Židove bila Pasha. Židove je bijeg iz Egipta učinio novim narodom, a Isusovo uskrsnuće i naše krštenje učinili su nas NOVIM STVOROVIMA koji moraju biti sasvim i strgnuti iz starog grješnog života. Stari kvasac treba odbaciti. Kršćani moraju postati i svojim životom pokazivati da su "novo tijesto - neon fyrama". Pridrže li samo neke od ranijih grješnih navika, taj će ostatak poput starog kvasca prožeti čitavi njihov život i oni će se povratiti na ono što su krštenjem bili prezreli. - Činjenica da je Krist žrtvovan dramatski se uvodi kao razlog za brzu akciju /R. Knox/. Riječ "Pasha" ovdje stoji umjesto "vazmeno Janje" /Usp. Lk. 22,7/. Naše vazmeno Janje je Krist kojega su slikovito označavali židovski jaganjci. Ovo jedino bezgrješno Janje sa svojim prinosom na križu "učinilo je savršenima zauvijek one koji se posvećuju" /Hebr. 10,14/.

8 Pavao misli na rodoskvrnitelja i na druge kršćane koji su se ponovo podali grijesima, drugim riječima pali pod upliv "starog kvasca zloće i opačine". Zloća /kakia/ je popuštanje manama, a opačina /poneria/ označuje padanje u mane spojeno s licemjernošću i varkom /Teofilakt/. Neizravno Pavao preporuča kršćanima da iz svoga srca izbace svaki grijeh da bi kao "sinovi svjetlosti" /Ef. 5,8/ živjeli u beskvasnom kruhu čistoće i istine. Kao i inače, ovdje kod apostola vidimo nagli prelaz s jedne metafore na drugu. Kreposti koje on naglašava jesu: elikrineia = jasnoća, čistoća duha, života i vladanja, te aletheia = istina, vjernost, iskrenost.

Riječi "Pasha hemon ethyte Hristos! - Žrtvovano je naše vazmeno Janje, Krist!" mogle bi se uzeti kao gnomički aorist u tom smislu da Kristovo žrtvovanje traje bez prestanka, tako da ovdje imamo teološki dokaz o istovjetnosti euharistijske žrtve s Kristovom žrtvom na križu /Usp. Hebr. 13,10 /. No ovaj aorist radije potsjeća na povijesni događaj: na vrijeme Pashe, vrijeme kad kršćani na poseban način trebaju slaviti uspomenu otkupljenja. "Vrlo je vjerojatno, da ne kažemo još više, da se kršćanski blagdan Pashe slavio već od apostolskog vremena i da se njegov prvi spomen javlja upravo u ovim riječima" /Allo/.

+++++

"SVETKOVANJE USKRSNOG BDJENJA JE TERMOMETAR INSPIRACIJE I ORIJENTACIJE CJELOKUPNOG PASTORALNOG RADA!" /T. Maertens/

PROŠNJI DNEVI

1\. NASTANEK IN VSEBINA

Odvijala se je druga polovica petega krščanskega stoletja. Krščanski vzhod so slabili dogmatični boji monofizitizma. Minil je že kalcedonski vesoljni szbor, ki je dal tako sijajno spričevalo prvenstvu rimskega škofa. Krščanski zapad je preživljal prelomne dneve, porodne bolečine srednjeveške družbe. Narodi so se selili. Razen negotovih vojnih časov so južno Galijo navdajali z apokaliptično tesnobo pogostni potresi in slabe letine.

Mesto Vienna je bila nekdaj prestolnica vienske Galije, v tem času pa že eno glavnih mest priseljenih Burgundcev, katerim je bil Atila ob Renu ubil kralja in razdejal kraljestvo. To mesto je poleg drugih časovnih nesreč v velikonočnem tednu leta 469 zadela še nova nesreča: krasna stolnica je pogorela. Da bi s prošnjimi molitvami in pokoro izprosil božje pomoči v teh stiskah, je skrbni pastir, škof sv. Mamertus, okoli leta 470 v Vienni uvedel, prav za prav poživil in organiziral že prej znane prošnje procesije in jih ukazal opravljati tri dni pred vnebohodom zaporedoma.

Leta 511 je častitljivo mesto Orleans, rimska civitas Aureliani, prišlo pod Franke. Še isto leto je tedaj že krščeni vladar Frankov Klodvik v to mesto sklical pokrajinski koncil. Ta je v 27. kanonu prošnje procesije sankcioniral in tako so se te procesije razširile po vsej frankovski Galiji. Vzlju-

bili so jih pa tudi izven te dežele. V Milanu so jih, tako menijo bolandisti, poznali celo prej kakor v Galiji, obhajali so jih pa v tednu po vnebohodu. V Španijo so se razširili že zelo zgodaj iz Galije, tu so jih pa opravljali v tednu po binkoštih. Po letu 800 so jih vpeljevali tudi v Nemčiji. V Rimu jih je pa ukazal papež sv. Leon III.

Prošnje dni pred vnebohodom so imenovali feriae rogationum ali litaniae minores, da so jih ločili od litaniae maiores, ki so jih v Rimu obhajali že pred Gregorijem Velikim. S procesijo dne 25. aprila so namreč nadomestili poganski obhod, s katerim so nekdaj Rimljana ta dan prosili božestvo Robigo za odvrnitev žitne rje. Kristjani še danes 25. aprila in prošnje dni prosimo za dobro letino, za blagoslov na polju.

Molitve, ki jih te dni molimo po litanijah vseh svetnikov, so še danes izrazito spokornega značaja; podobno prevladuje spokorni motiv v mašnih prošnjah. Berilo in evangelij teh dni pa prinašata klasična mesta svetega pisma o moči prošnje molitve. Mašni spevi so pa že polni zaupanja v uslišanje in tudi zahvale za prejeto pomoč.

2. DANAŠNJE RUBRIKE PROŠNJIH DNI

Dokler nismo imeli dovoljenja, da rabimo Obrednik v domačem jeziku, smo tako pri procesiji kakor pri molitvi zase molili litanije s pripadajočimi molitvami le latinsko; pri procesiji smo jih morali doslej vedno duplicirati. Ker

pa so molitve za prošnje dni v Rimskem Obredniku, smo jih, odkar ga rabimo v domačem jeziku, molili pri procesiji v domačem jeziku; latinsko pa le, kdor ni bil pri procesiji. Partikularen odgovor svete kongregacije, da je litanije v vsakem primeru treba moliti latinsko, je veljal le za tisto škofijo, ki je dekret dobila; drugih škofij ni vezal.

Z novim zakonikom rubrik je pa vprašanje jezika, v katerem moramo moliti litanije, jasno rešeno v prid domačega jezika. Povrh se novi predpisi o prošnjih dneh, pa tudi o "velikih litanijah", prilagajajo razmeram kraja - ta težnja akomodacije se očituje v vsem novem zakoniku in je posebno vidna pri votivnih mašah.

Nove rubrike glede velikih in malih litanije so v 10. poglavju 1. dela /Rubricae generales, št. 80-90/, o maši teh dni pa v 3. delu /rubriki 346, 347/. Najvažnejše določbe so tele:

a/ Po različnih razmerah in navadah cerkvá in krajev - o čemer presoja krajevni ordinarij - je dne 25. aprila procesija med katero se molijo litanije vseh svetnikov, ki pa se ne duplicirajo, s pripadajočimi molitvami.

b/ Če procesija ni mogoča, naj krajevni ordinariji ukažejo posebne prošnje molitve, med katerimi naj se molijo litanije vseh svetnikov in druge molitve, ki jih običajno molimo pri procesiji.

c/ Vsi, ki so dolžni moliti brevir, pa
niso pri procesiji ali pri prošnjih molit-
vah, o katerem je govor v prejšnjem, morajo
na dan 25. aprila zmoliti v latinskem jezi-
ku litanije vseh svetnikov s pripadajočimi
molitvami.

č/ Na prošnje dni se pa molijo litani-
je vseh svetnikov s pripadajočimi molitvami
samo pri procesiji ali pri prošnjih molit-
vah. Zato tisti, ki niso pri procesiji ali
pri prošnjih molitvah, pa so dolžni moliti
brevir, te dni niso dolžni moliti litanij
vseh svetnikov in pripadajučih molitev.

d/ Če molimo litanije vseh svetnikov s
pripadajočimi molitvami pri procesiji ali
pri prošnjih molitvah po krajevni navadi v
domačem jeziku, tedaj tisti, ki so dolžni
moliti brevir in so bili pri teh pobožnos-
tih, niso dolžni te molitve ponavljati v la-
tinskem jeziku.

• e/ Prošnji dnevi so prav za prav posta-
vljeni na ponedeljak, torek in sredo pred
praznikom vnebohoda. Krajevnim ordinarijem
se pa daje pravica, da jih prenesejo na dru-
ge tri zaporedne dneve, ki so zaradi različ-
nosti dežel, ali zaradi navade ali potrebe
bolj prikladni.

Po tej nazadnje omenjeni rubriki so
prošnji dnevi odslej prilagojeni tudi misi-
jonskim krajem in južni polobli; zato jih
bo povsod mogoče opravljati v času resnične
pomladi tiste dežele. Pogostni želji klera
je ustreženo. Nove določbe o prošnjih dne-
vih so izrazit primer PASTORALNE AKOMODACI-
JE LITURGIJE.

B I N K O Š T I

Binkoštni praznik je kot velika osmina, pedeseti dan - dopolnitev velikonočnega praznika. O veliki noči je vzšlo sonce pravice Kristus, zdaj je doseglo opldansko višino ter ogreva in zori sadove. Že v stari zavezi je bil zahvalni dan za pšenično žetev in spomin zakonodaje na gori Sinaju. V novi zavezi je predvsem dan razglasitve sv. Cerkve. Poslanje Svetega Duha je pečat troedinega Boga pod delom odrešenja. Posameznika zajame življenje božjega Duha in postane deležen njegovih darov ne kot posameznik, temveč kot ud občestva sv. Cerkve. Sv.Avguštin si upa celo trditi: "Kolikor kdo ljubi Cerkev, toliko ima Svetega Duha".

Velika noč je spominski dan sv. krsta, binkošti pa SV. BIRME, ki dopolni krst. Je to zakrament, ki naredi kristjana za BORCA vojskujoče se Cerkve, za UDA SPLOŠNEGA DUHOVSTVA ina za APOSTOLA. Sv. Avguštin kliče ne le duhovnikom, marveč vsem kristjanom: "Vi vsi ste duhovniki, ker ste udje na telesu velikega duhovnika Kristusa". Še bolje pojasni odnos med krstom in birmo kardinal Faulhaber: "Po krstu smo postali božji otroci, po birmi pa Gospodovi apostoli. Po krstu smo bili vzidani kot stavbeni kamni v božje kraljestvo, po birmi pa smo poklicani, da kot božji sodelavci tudi druge včlenimo v božje kraljestvo. Mi torej ne smemo biti le ribice v mreži apostolov, temveč tudi sami ribiči in apostoli."

Ali se zavedamo, kolika je podobnost

---

med delitvijo sv. birme in mašniškega posve-
čenja? Redni delivec obeh teh zakramentov
je škof. Pri obeh je bistveno polaganje rok
in škofova molitev. Oba se prejmeta le en-
krat v življenju in vtisneta duši neizbris-
no znamenje. Zato bi pa morali o binkoštih,
ko je še danes glavni birmski dan, vsi bir-
mani kristjani poživiti birmsko milost, da
bi duhovnikom bolj živo pomagali slaviti Bo-
ga in reševati duše. Saj zatrjuje prvi pa-
pež, sv. Peter, vsem kristjanom: "Vi ste iz-
voljen rod, kraljevo duhovstvo, svet narod".

Koliko bi pomagal apostolat vzornega
krščanskega življenja laikov, apostolat do-
brodelnosti, spodbudne besede, molitve, zla-
sti pa žrtve. Pij XII. je cenil človeško tr-
pljenje kot najbolj uspešno sredstvo za do-
seganje božjih namenov na zemlji. Ker je ši-
rjenje božjega kraljestva na zemlji ali ras[t]
Cerkve posebno važna, zato je priporočal da-
rovanje trpljenja za misijone. Da bi se vsaj
enkrat v letu vsi bolni katoliški verniki
žrtvovali za misijone, je določen binkoštni
praznik kot DAN BOLNIKOV ZA MISIJONE. Vsi
bolni verniki, a tudi drugi, ki kakorkoli
trpijo, naj vsaj ta dan darujejo svoje duš-
ne in telesne bolečine za misijone in tak[o]
izdatno pomagajo, da bi vsi neverniki pri-
šli k luči evangelija. Taka je volja božj[a]
in volja Cerkve.

=======

"Otajstvena Kristova Zaručnica veliko
je pažnjom ukrasila zgradu liturgije. Iz t[e]
zgrade treba odstraniti sve što se suvišno
nakupilo da opet zasja u punom sjaju svoj[e]
ljepote!" /Sv. Pio X/

IN PRIMIS GLORIOSAE SEMPER VIRGINIS

U rimskom Kanonu Mise osobito se ističu dvije značajke: sveta Žrtva, premda se prikazuje Presvetomu Trojstvu /Suscipe, sancta Trinitas/, ipak se najčešće izrijekom prinosi nebeskom O c u /Te igitur, clementissime Pater/; a prinosi mu je zajedno sa svećenikom č i t a v a Crkva. To je snažno istakao i Leon Veliki dodavši starom Mementu novu alineju Communicantes, kako smo to ukratko prikazali u prošlome broju "Službe Božje". Svi okupljeni oko oltara suučestvujemo u prikazivanju Sina Božjega njegovu preblagom Ocu, najprije za svetu Crkvu katoličku, a onda i za sve vjerne žive i mrtve.

Nego s nama zajedno sudjeluje i slavna Crkva na nebu, koje mi kod svete Mise spomen štujemo, i to "najprije slavne vazda Djevice Marije, Roditeljice Boga i Gospodina našega Isusa Krista". Dalje se spominju sveti Apostoli i dvanaest mučenika iz prva četiri stoljeća, koje su u staroj rimskoj Crkvi osobito štovali, a napokon i svi Sveci uopće. I tako se pred očima naše vjere otvara više nego danteovski veličanstven prizor: oltar postaje brdo Kalvarije, Otac nebeski očekuje žrtvu svoga Sina, koju mu s jedne strane prikazuje sveta Crkva, a s druge Marija ispred nebeskog dvora stoji uz Isusa, da ga i opet prinese na otkupljenje svijeta kao nekoć na Kalvariji, ujedinjena s njime u jedinstvenoj Žrtvi ljubavi i spasenja, prava ALMA SOCIA CHRISTI !!

Naš veliki mariolog Fra Karlo – BALIĆ – bio je sretno nadahnut, kad je u svom predavanju na prošlogodišnjem euharistijskom kongresu u Münchenu "O vezi tajne Presvete Djevice s tajnom Euharistije", s osobitom toplinom izgovorio i ove riječi: – Sigurno možemo reći, da je Marija prisutna u našim crkvama, i da je ona prisutna u blizini naših oltara, i da je prisutna u času prikazivanja euharistijske Žrtve, i to dinamički sa svojom brižljivom materinskom djelatnošću. Ona stoji uz naše oltare, kad svećenik izgovara riječi: "Ovo je moje tijelo – ovo je kalež moje krvi" – ; tu je Marija duhovno prisutna.

I onda nastavlja: – Zato se i u tako štedljivoj rimskoj liturgiji Marija u svakoj Misi spominje pet puta... Dakako, zazivlju se u pomoć i drugi sveci. Ali kao što to vidimo u Communicantes, ... drugi se sveci jednostavno spominju, bez ijednog ukrasnog dodatka, dok se Majka Božja ne samo spominje prije svih drugih – "in primis" –, nego je njezino ime ukrašeno i s tri značajna naslova: "vazda Djevica"/protiv Jovinijana/ "Majka Božja"/protiv Nestorija/ i "Majka Isusa Krista"/protiv Eutiha/.

K tim riječima O. Balića možemo dodati, da se Marijino ime s osobitom nježnošću spominje i u onih šest varijanta, što ima početak pasusa Communicantes na neke blagdane. Nadasve je dirljiva božićna varijanta: – Suučestvujući i presveti dan svetkujući, u koji je nepovrijeđeno djevičanstvo blažene Ma

rije ovom svijetu dalo Spasitelja: nego i spomen štujući, prije svega iste slavne vazda Djevice Marije, Roditeljice istoga Boga i Gospodina našega...

Sve nam ovo svjedoči o tvrdoj vjeri i najstarije Crkve u jedinstveno mjesto, što ga u ekonomiji našega spasenja zauzima Isusova Majka. Odmah poslije Isusa prije svih drugih dolazi Marija. Po njoj smo dobili Spasitelja, po njoj ćemo najsigurnije i doći k njemu!

I baš danas, kad po želji Sv. Oca Ivana XXIII svi toliko molimo i po mogućnosti radimo za zbliženje rastavljene kršćanske braće u vjeri, ne smijemo zaboraviti na ovu istinu. Opaža se osobito u protestantskim krajevima, kako se neki katolici boje isticati Marijino štovanje, da ne bi time otuđili inovjerce. To je kobna zabluda! Marija može samo unaprijediti veliku misao ujedinjenja svih kršćana. U tome pravcu je i spomenuto predavanje O. Balića, kao i njegov lični saobraćaj s istaknutim bogoslovima za vrijeme münchenskog kongresa, bilo od najvećega značenja i naišlo na opće priznanje.

I naša liturgijska pobožnost mora nositi izrazito m a r i j a n s k i pečat, a sav naš pastoralni rad imat će uspjeha samo toliko, koliko uspijemo duše približiti Mariji. Da to malko osvijetlimo - svrha je i ovih člančića...

+++

"TKO GOD PRIPADA KRISTU MORA PITANJE JEDINSTVA SVIH KRŠĆANA DRŽATI NADASVE VAŽNIM"!

/Pio XII/

IZ USKRSNE LITURGIJE BIZANTINSKOG OBREDA

Uskrs je u istočnoj kao i zapadnoj liturgiji središnji blagdan i prvi koji je Crkva od početka svetkovala. I svaka nedjelja je u bizantinskom obredu ponavljanje svetkovanja Uskrsa. Svetkovanje uskrsnog otajstva proteže se kroz pedeset dana, a nedjelje iza Uskrsa nose nazive po onim evanđeljima koja se na njih čitaju: tomina, mironosaca, razslabljenoga /paralitika/, samaritanke, slijepca od rođenja. U svima je osnovna misao Kristovo božanstvo koje je svim sjajem zablistalo u uskrsnoj noći. Zato je Uskrs "praznik nad praznicima i svečanost nad svečanostima" /Osma pjesma uskrsnog kanona/.

Kulminacija svečanosti uskrsnuća je u Uskrsnoj jutrenji. Subotna vigilija spojena s liturgijom sv. Bazilija je posljednje bogoslužje Velikog tjedna. Na njoj su primljeni krštenjem novi članovi u kršćansku zajednicu. Čitanja iz Sv. Pisma su mnogobrojna /15/ i dugačka. U stihovima poslije Apostola Crkva pjeva: "Uskrsni, Bože, i sudi zemlji, jer ti ćeš biti nasljednik među svima narodima", ali Hrist je još u grobu. Zato i pjevamo umjesto "Dostojno" iza pretvorbe: "Ne ridaj, Majko, za mnom svojim Sinom... jer ustaću i proslaviću se i uzvisiću trajno slavom kao Bog one što te vjerom i ljubavi slave".

Uskrsna Jutrenja je na nekim mjestima počimala u ponoć, a drugdje u ranu zoru. Sakupivši se u crkvi, svi izlaze zajedno sa

svećenstvom pred Crkvu i obišavši je procesijom tri puta uz pjevanje stihire: "Uskrsnuće tvoje, Hriste Spase, anđeli pjevaju na nebesima, udostoj se i nas na zemlji čistim srcem pjevati i slaviti te", stanu ispred zapadnih vrata. Svećenik prvo izgovara zaziv slave Presvetog Trojstva, a onda počinje tropar uskrsnuća: "Hrist je uskrsnuo iz mrtvih ispravivši smrću smrt, darova život onim u grobovima". Taj se tropar ponovi više puta. Uz pjevanje početnih redaka 67. psalma "Neka ustane Bog" i uz pjevanje istog tropara svi ulaze opet u crkvu. Tada počinje pjevanje uskrsnog kanona. Njega je sastavio sv. Ivan Damaskin. Evo nekoliko izvadaka prema staroslavenskom tekstu:

Dan je uskrsnuća, ljudi, prosvjetlimo se! Pasha Gospodnja, Pasha! Od smrti u život, od zemlje na nebesa privede Hrist Gospodin nas koji pjevamo pobjednu pjesan.

Očistimo osjećaje i pogledajmo Hrista koji blista nepristupnim svjetlom uskrnuća, dok pjevamo pobjednu pjesmu da jasno čujemo kako reče: Radujte se!

Nebo nek se dostojno veseli, zemlja nek se raduje, nek svetkuje sav vidljiv i nevidljiv svijet jer je ustao Hrist, vječna radost!

Blistaj, blistaj u sjaju, novi Jeruzaleme, jer te obasja slava Gospodnja! Igraj i veseli se, Sione, a ti se, čista Bogorodice, raduj radi uskrsnuća svoga Poroda!

O božanskog, o milog, o preslatkog

tvoga glasa! Obećao si nam, Hriste, nevarljivo da ćeš s nama biti do svršetka vjekova. Mi vjerni imajući ga kao tvrdu nadu radujemo se.

O velika i presveta Pasho, Hriste, o Mudrosti i Riječi Božja i Moći! Daj nam da budemo zaista dionici tvoji u danu bez sutona tvojega kraljevstva.

""""""

UZ NOVE RUBRIKE

USKRSNO DOBA Nitko valjda više ne dijeli crkvenu godinu na tri dijela: božićno, uskrsno i duhovsko doba. A pogotovo ovo zadnje više nitko ne broji od Duhova kad taj blagdan s cijelom osminom spada u uskrsno doba. Enciklika "Mediator Dei" u toku crkvene godine ističe sedam posebnih dobi. S njom se slažu i nove rubrike, samo što br. 76. uskrsno doba dijeli u tri podrazdijela: doba Uskrsa, doba Uzašašća i osmina Duhova. To ćemo uskrsno razdoblje mi proživjeti kroz ova dva mjeseca. Kako? Jedna sama riječ kaže sve: ALELUJA. Pun ga je misal i časoslov. Nije ni važno što znači etimološki. Židovima je mogao značiti drugo, a nama je to usklik uskrsne pobjede i radosti. To je izraz našeg uvjerenja: <u>Krist je pobijedio, i mi ćemo s njime pobijediti</u>. U ovom smislu treba shvatiti značajne i dosta teške formulare nedjeljnih Misa po Uskrsu. A ovo doba ima i svoju pjesmu "Gloria in excelsis", kojoj na Jutrenji odgovara srodan "Te Deum". "Gloria" je započeta o Božiću, a

tvoga glasa! Obećao si nam, Hriste, nevarljivo da ćeš s nama biti do svršetka vjekova. Mi vjerni imajući ga kao tvrdu nadu radujemo se.

O velika i presveta Pasho, Hriste, o Mudrosti i Riječi Božja i Moći! Daj nam da budemo zaista dionici tvoji u danu bez sutona tvojega kraljevstva.

"""""""

UZ NOVE RUBRIKE

USKRSNO DOBA Nitko valjda više ne dijeli crkvenu godinu na tri dijela: božićno, uskrsno i duhovsko doba. A pogotovo ovo zadnje više nitko ne broji od Duhova kad taj blagdan s cijelom osminom spada u uskrsno doba. Enciklika "Mediator Dei" u toku crkvene godine ističe sedam posebnih dobi. S njom se slažu i nove rubrike, samo što br. 76. uskrsno doba dijeli u tri podrazdijela: doba Uskrsa, doba Uzašašća i osmina Duhova. To ćemo uskrsno razdoblje mi proživjeti kroz ova dva mjeseca. Kako? Jedna sama riječ kaže sve: ALELUJA. Pun ga je misal i časoslov. Nije ni važno što znači etimološki. Židovima je mogao značiti drugo, a nama je to usklik uskrsne pobjede i radosti. To je izraz našeg uvjerenja: Krist je pobijedio, i mi ćemo s njime pobijediti. U ovom smislu treba shvatiti značajne i dosta teške formulare nedjeljnih Misa po Uskrsu. A ovo doba ima i svoju pjesmu "Gloria in excelsis", kojoj na Jutrenji odgovara srodan "Te Deum". "Gloria" je započeta o Božiću, a

li joj je sav sadržaj otkupiteljski, pobjedni, uskrsni. Radi ovog razloga treba kroz uskrsno vrijeme više nego inače preko godine nastojati da celebriramo Misu od dana na kojoj ima "Gloria".

"ISPOVIJED" Malo mi smeta što je ukinuta "Ispovijed" prije Pričesti, jer sam se tada običavala sabrati i pokajati za grijehe - reče mi dobra duša. Pa imate je na početku - odgovorih. "Jest, ali mi koji put uteče". A pogotovu uteče onima koji ne dođu odmah na početak. Crkva dakle hoće da svi vjernici dođu na vrijeme i da se najprije, odmah pokaju jer Bog prima samo skrušena i čista srca. U tu su svrhu neki svećenici uveli da puk kod svake tihe Mise na početku moli glasno "Ispovijed". Dobro čine i to bi mogli svi uvesti, pogotovu kad naš Episkopat skoro propiše službeni prijevod "Ispovijedi". Molitva je to svima razumljiva, vrlo dramatična, srdačna, popraćena tjelesnim kretnjama /naklonom barem glave i udaranjem u prsa/ i crkvena. Ostatak apologija /priznanje i obrana/ koje su nekoč bile vrlo raširene.

BLAGOSLOV IZA MISE Pisca je ovih redaka zapitao svjetovnjak: "Kako se sada i spušta blagoslov /i drugo/ u Misi iza koje slijedi procesija sa Svetotajstvom i blagoslov; zašto se ne ispušta blagoslov kod svake Mise iza koje slijedi blagoslov sa Svetotajstvom?" Teško je pogoditi sve prijedloge koje je Komisija za sastav novih rubrika imala pred sobom i zašto nije

prihvatila ovaj ako je bio iznesen. Možda nije daleko od istine slijedeći razlog: da se još više ne uvodi blagoslov sa Svetotajstvom iza Mise. To sigurno nije u duhu liturgije. Evo dokaz ili barem primjer! Kard. Lercaro napisao je životopis svoga učitelja i prijatelja, prof. J. Moglia, koga naziva "dušom liturgijske obnove u Genovi". Na str. 30-1 piše o njemu: "Misa je postala središtem njegova svećeničkog života i napose vrhunac njegovih dnevnih djelatnosti. Nije mogao shvatiti da je se na bilo koji način zapostavi drugim pobožnim vježbama ili da joj se bilo kako, pa i nesvijesno, neprikladnim dodacima umanji cijena. Stoga je uvijek bio protiv običaja, koji se tako naveliko uvukao u liturgiju, da iza tihe Mise slijedi euharistijski blagoslov. Činilo mu se da to, usprkos svih dobrih nakana, kod puka umanjuje dojam Mise, kao da ona nije dovoljna sama za se. Mislio je da ona vanjska svečanost kojom je popraćen blagoslov još pomaže da uveća taj krivi sud". Poučno za one koji bez potrebe, a možda i bez dozvole, hoće da Misu završe euharistijskim blagoslovom ili je čak okružuju "s dva blagoslova".

KAKO SE MOLE LITANIJE ? Nova 82. rubrika propisuje da se kod prosnih ophoda više ne ponavljaju zazivi. Dakle pjevači ili svećenik imaju pjevati zazive a puk odgovarati: Moli za nas i dr. To je uprav litanijski način moljenja o kojemu piše kard. Lercaro u svom

prihvatila ovaj ako je bio iznesen. Možda nije daleko od istine slijedeći razlog: da se još više ne uvodi blagoslov sa Svetotajstvom iza Mise. To sigurno nije u duhu liturgije. Evo dokaz ili barem primjer! Kard. Lercaro napisao je životopis svoga učitelja i prijatelja, prof. J. Moglia, koga naziva "dušom liturgijske obnove u Genovi". Na str. 30-1 piše o njemu: "Misa je postala središtem njegova svećeničkog života i napose vrhunac njegovih dnevnih djelatnosti. Nije mogao shvatiti da je se na bilo koji način zapostavi drugim pobožnim vježbama ili da joj se bilo kako, pa i nesvijesno, neprikladnim dodacima umanji cijena. Stoga je uvijek bio protiv običaja, koji se tako naveliko uvukao u liturgiju, da iza tihe Mise slijedi euharistijski blagoslov. Činilo mu se da to, usprkos svih dobrih nakana, kod puka umanjuje dojam Mise, kao da ona nije dovoljna sama za se. Mislio je da ona vanjska svečanost kojom je popraćen blagoslov još pomaže da uveća taj krivi sud". Poučno za one koji bez potrebe, a možda i bez dozvole, hoće da Misu završe euharistijskim blagoslovom ili je čak okružuju "s dva blagoslova".

KAKO SE MOLE LITANIJE ? Nova 82. rubrika propisuje da se kod prosnih ophoda više ne ponavljaju zazivi. Dakle pjevači ili svećenik imaju pjevati zazive a puk odgovarati: Moli za nas i dr. To je uprav litanijski način moljenja o kojemu piše kard. Lercaro u svom

"Piccolo dizionario liturgico" /što ga kao i prije spomenuti životopis, može svatko dobiti gratis ako zamoli: Centro di azione liturgica, Via Serra 6b, Genova/: "Lak i pučki način liturgijskog moljenja kad je đakon ili lektor nabrajao niz nakana na koje je puk odgovarao kratkim zazivima: Kyrie eleison, Domine miserere, Te rogamus audi nos... Običaj, nastao na istoku u 4. st., proširio se u sve istočne i zapadne liturgije". Tako bi se uvijek trebale moliti i pjevati sve litanije, a ne da svi vjernici u crkvi pjevaju i zazive i odgovore, kako se često čuje. A još je manje prikladno da samo zbor pjeva zazive i odgovore. Još je gora zlouporaba da se u tom slučaju ispuštaju neki odgovori. Kan. 934 §2: "Oprost posve prestaje radi bilo kojeg dodatka, ispuštanja ili umetka /u molitve s oprostom/".

"DOMINE EXAUDI" Neki se pokojni kanonik znao u šali tužiti: "Poslije Sedamdesetnice u koru mi se koji put zaleti Aleluja, a kad se posve naučim na Laus tibi, eto ti Uskrsa". Bit će da i nama, kad molimo sami, prije ili poslije molitve u časoslovu zna uteći: Dominus vobiscum. Naučit ćemo se i to, ali i dajmo tom zazivu pun njegov smisao. I sada kao i prije molim glavnu molitvu dana u ime vjernika, u ime Crkve, pa je ostala u njoj ne samo množina već i poziv: Oremus! Mogla je slobodno ostati i želja: Dominus vobiscum, ali je taj pozdrav ukinut jer nam nema tko odgovoriti: Et cum spiritu tuo. Ne žalimo, kad je Crkva na

šla vrlo zgodnu zamjenu. Moja molitva treba da prodre oblake i da bude uslišana. Svaka, a osobito liturgijska molitva kojom se posvećuje i pomaže cijela Crkva. Molitva je razgovor ljudi s Bogom, pa kad nema oko mene ljudi, odmah se obratim k Bogu. Dakle prije i poslije glavne molitve vrlo je prikladno da uskliknem: "Gospode, usliši molitvu moju! I vapaj moj k tebi da dođe!" Tako jednostavno, a tako sadržajno! Ljepše ne mogu nijednu molitvu ni početi ni završiti.

=====

PAPINE NAKANE ZA APOSTOLAT MOLITVE

Travanj: Da bi se nestašici svećenstva uspješno doskočilo revnom pomoću koju Katolička akcija i ostala udruženja svjetovnjaka pružaju hijerarhijskom apotolatu. - Da bi se misijska zvanja postojano unapređivala među vjernicima.

Svibanj: Da bi po sili Duha Svetoga došao kraju indiferentizam u vjerskim stvarima. - Da se marljivo obskrbi vjerski odgoj svjetovnjaka za apostolat u misijama.

---- . ----

LITURGIJSKI KALENDAR

Travanj:

1. Lj VELIKA SUBOTA /lr/. Dan najveće žalosti. Aliturgijski dan, tj. dan u kojem nema euharistijske službe Božje.
- U noći od subote na nedjelju najvažni

šla vrlo zgodnu zamjenu. Moja molitva treba da prodre oblake i da bude uslišana. Svaka, a osobito liturgijska molitva kojom se posvećuje i pomaže cijela Crkva. Molitva je razgovor ljudi s Bogom, pa kad nema oko mene ljudi, odmah se obratim k Bogu. Dakle prije i poslije glavne molitve vrlo je prikladno da usklikmem: "Gospode, usliši molitvu moju! I vapaj moj k tebi da dođe!" Tako jednostavno, a tako sadržajno! Ljepše ne mogu nijednu molitvu ni početi ni završiti.

=====

PAPINE NAKANE ZA APOSTOLAT MOLITVE

Travanj: Da bi se nestašici svećenstva uspješno doskočilo revnom pomoću koju Katolička akcija i ostala udruženja svjetovnjaka pružaju hijerarhijskom apotolatu. - Da bi se misijska zvanja postojano unapređivala među vjernicima.

Svibanj: Da bi po sili Duha Svetoga došao kraju indiferentizam u vjerskim stvarima. - Da se marljivo obskrbi vjerski odgoj svjetovnjaka za apostolat u misijama.

---- . ----

LITURGIJSKI KALENDAR

Travanj:

1. Lj VELIKA SUBOTA /lr/. Dan najveće žalosti. Aliturgijski dan, tj. dan u kojem nema euharistijske službe Božje.
- U noći od subote na nedjelju najvažni

je bogoslužje cijele godine USKRSNO BDJENJE.

V r i j e m e   U s k r s a

/Od Mise Uskrsnog Bdjenja do Devetog časa na Vigiliju Spasova/

2. U S K R S /1r s osminom 1r/. Vrhunac crkvene godine.
3-8. Dani uskrsne osmine /1r/. Svaki dan M. vl.
9. B BIJELA NEDJELJA i Osmina Uskrsa /1r/.
10. B Ponedjeljak. M. kao jučer.
11. B Leon I.
12. B Srijeda. M prošle nedj.
13. C Hermenegildo.
14. C Justin.
15. B Subota s. Marije. M "Zdravo" /IV/.
16. B 2. NEDJELJA PO USKRSU /2r/.
17-20. Dani uskrsnog vremena. M prošle ned.
21. B Anselmo.
22. C Soter i Kajo.
23. B 3. NEDJELJA PO USKRSU /2r/.
24. C Fidelis.
25. C Velike litanije. - MARKO /2r/. Na prosnoj M 1j, Alleluia sa slijedećim retcima iz M za bilo koju potrebu /pro quacumque necessitate/. Ta se M govori samo iza procesije ili odgovarajuće pobožnosti. Na njoj se ispuštaju pristupne molitve. Gdje je sv. Marko blagdan 1. reda, M. je od blagdana i iza procesije. U tom se slučaju doda molitva prosne M. pod istim završetkom.
26. C Klet i Marcelin.
27. B Petar Kanizij.
28. B Pavao od Križa.
29. B Petar mučenik.

30.B 4. NEDJELJA PO USKRSU /2r/.

Svibanj:

1. S. JOSIP RADNIK /1r/.
2. B Atanazij.
3. B Srijeda. M prošle nedj.
4. B Monika.
5. B Pio V.
6. B Subota s. Marije.
7. B 5. NEDJELJA PO USKRSU /2r/.
8. B Prosni ponedjeljak. Gdje nema procesije M kao jučer a gdje je procesija kao 25. IV. Slično i slijedeća dva dana.
9. B Prosni utorak. Grgur Nazijanski.
10. B Prosna Srijeda. VIGILIJA SPASOVA/2r/.
11. B S P A S O V O /1r/. Na glavnoj M iza Evanđelja ugasi se Uskrsna svijeća.
12. C Nerej, Ahil i drugovi. - Danas započinje devetnica Duhovima. Mora se držati u svim župskim crkvama prema enc. Leona XIII od 9. V. 1897. i odredbama SZO od 18. IV. 1902. i 8. VI. 1911.
13. B Robert Belarmin.
14. B NEDJELJA IZA SPASOVA /2r/.
15. B Ivan de la Salle.
16. B Ubald.
17. B Paškal Baylon.
18. C Venancij.
19. B Petar Celestin.
20. B VIGILIJA DUHOVA /1r/. Devetim časom završava vrijeme Spasova koje je započelo 1.Večernjom toga blagdana.

O s m i n a D u h o v a
/Od Mise na Vigiliju do Devetog časa na slijedeću Kvatrenu subotu/
- Danas je konv. M /crv./ iza Devetog

časa. Sve M, pa i pjevane, počinju Ulaznom pjesmom "Cum sanctificatus". Celebrant moli pristupne molitve kao obično.
21.C D U H O V I /1r s osminom 1r/.
22-27. Dani duhovske osmine /1r/. Svaki dan vlastita Misa. U subotu poslije Devetog časa prestaje Uskrsno doba koje obuhvaća: Vrijeme Uskrsa, Vrijeme Spasova i Osminu Duhova.

V r i j e m e p r e k o g o d i n e
/Od 1. Večernje blagdana Presv. Trojstva do Devetog časa u subotu pred 1. nedjeljom Došašća/.

28.B 1.nedj. po Duh. PRESVETO TROJSTVO/1r/.
29.B Marija Magdalena de Pazzis.
30.Z Utorak. M 1. nedj. po Duh.
31.B B.D.MARIJA KRALJICA /2r/. M vl.nova.

+++++

ČITAOCI PITAJU ---

UREDNIŠTVO ODGOVARA

Dobili smo vrlo mnogo pitanja. Među njima smo za odgovor izabrali ona koja je postavio veći broj čitaoca.

- Ovdje stalno raspravljamo kako se završava Misa /tj. da li se kaže Benedicamus Domino i ispusti zadnje evanđelje/ kad iza Mise slijedi euharistijski blagoslov.

U brojevima 507. i 510. novog Kodeksa rubrika navedeni su slučajevi kad se na mjesto Ite, missa est kaže Benedicamus Do-

časa. Sve M, pa i pjevane, počinju Ulaz nom pjesmom "Cum sanctificatus". Celebrant moli pristupne molitve kao obično.
21.C D U H O V I /lr s osminom lr/.
22-27. Dani duhovske osmine /lr/. Svaki dan vlastita Misa. U subotu poslije Devetog časa prestaje Uskrsno doba koje obuhvaća: Vrijeme Uskrsa, Vrijeme Spasova i Osminu Duhova.

V r i j e m e p r e k o g o d i n e
/Od 1. Večernje blagdana Presv. Trojstva do Devetog časa u subotu pred 1. nedjeljom Došašća/.

28.B 1.nedj. po Duh. PRESVETO TROJSTVO/lr/.
29.B Marija Magdalena de Pazzis.
30.Z Utorak. M 1. nedj. po Duh.
31.B B.D.MARIJA KRALJICA /2r/. M vl.nova.

+++++

ČITAOCI PITAJU ---

UREDNIŠTVO ODGOVARA

Dobili smo vrlo mnogo pitanja. Među njima smo za odgovor izabrali ona koja je postavio veći broj čitaoca.

- Ovdje stalno raspravljamo kako se završava Misa /tj. da li se kaže Benedicamus Domino i ispusti zadnje evanđelje/ kad iza Mise slijedi euharistijski blagoslov.

U brojevima 507. i 510. novog Kodeksa rubrika navedeni su slučajevi kad se na mjesto Ite, missa est kaže Benedicamus Do-

---

mino i kad se izostavlja zadnje evanđelje. Tu nije spomenut euharistijski blagoslov. Nije nam poznat nijedan tumač novih rubrika, koji bi zastupao mišljenje da i blagoslov treba ubrojiti među slučajeve o kojima je govor u spomenutim brojevima. U članku "Uz nove rubrike" /u ovom broju str. 26/ naš je suradnik pokušao razjasniti zašto je SZO tako odredio.

- Da li se izostavlja zadnje evanđelje na mrtvačkim Misama iza kojih slijedi odrješenje a da nije pripravljen odar?

Novi Kodeks rubrika u br. 401. govori o odriješenju "super cadaver aut super tumulum", a br. 510. e/ kaže da se izostavlja zadnje evanđelje kad slijedi odrješenje "super tumulum". Savim je očito da zadnje evanđelje treba izostaviti kad je odrješenje "super cadaver"/što ovdje nije spomenuto/. O onim slučajevima kada se smije držati odrješenje a da nije pripravljen odar novi Kodeks rubrika ne govori ništa, no izgleda barem vjerojatno da i na njih treba primjeniti br. 510 e/.

- Mi imamo povlasticu da pjevamo poslanicu i evanđelje na narodnom jeziku, ali moramo prije pročitati latinski. Novi Kodeks rubrika veli da svećenik ispušta ono što pjeva đakon, subđakon ili čitač. Da li onda treba celebrant i dalje čitati latinski a zatim opet pjevati hrvatski poslanicu i evanđelje? Na svečanoj Misi pjevaju te dijelove đakon i subđakon na narodnom jeziku.

Treba li ih celebrant i dalje čitati na latinskom?

O tom pitanju raspravljali su naša preuzvišena gg. biskupi na zadnjim svojim konferencijama u rujnu prošle godine pa su upravili upit SZC-u. SZO je odgovorio: Negativno. U pogledu provođenja ovoga u praksu treba se držati uputa vlastitog Ordinarijata.

– Prema našoj domaćoj praksi u Bosni prva Misa za pokojnika drži se redovito poslije pokopa, katkada i sedmicu dana poslije smrti jer vjernici ponajčešće uplate za tu Misu kad nedjeljom dođu k crkvi. Izgleda mi prema novom Kodeksu rubrika da bi takva Misa bila "Missa post acceptum nuntium mortis", a ne pogrebna Misa. Ako je to tako,onda je ta Misa 2. reda /br. 412/ i ne može se pod njom pjevati sekvencija. Ili se i ova Misa prema općoj praksi može smatrati kao pogrebna?

U pogledu pogrebne Mise novo zakonodavstvo dozvoljava više nego dosadašnje. Tako br. 408. novog Kodeksa rubrika dozvoljava da se "pogrebna Misa, kad god je zabranjena ili se zbog razborita razloga ne može držati kod pogreba, može prenijeti na prvi slobodni dan koji nije na sličan način zapriječen". Sekvencija se mora pjevati /odnosno čitati/ na pogrebnoj Misi. Na drugim mrtvačkim Misama ne mora, ali može /Isp. br.399/.

– Novi Kodeks rubrika veli da od biskupa naređena molitva može biti samo jedna /br. 457/. Znači li to na dan samo jedna, a ne više; ili uopće može biti samo jedna, a

---

a ne više različitih?

Iz konteksta, a osobito iz onoga što određuje br. 454. da "Ordinarij može narediti molitvu u slučaju teške i javne potrebe ili nevolje", izgleda da biskup ne bi smio narediti da se u istom razmaku vremena na neke dane moli jedna a na druge druga molitva.

- Nemam novog Kodeksa rubrika ali sam ga prolistao i vidio da je sada ponešto preinačeno klečanje u koru za vrijeme sv. Mise. Zanima me da li to isto vrijedi i za niže podvornike kod svečane Mise te da li to isto vrijedi i za puk. Ja mislim da vrijedi. Ako vrijedi, molim da to objavite u listu. Bilo bi dobro da se svi vjernici svuda drže tih propisa. Ono što novi Kodeks određuje da se kleči "na pričest puka" ja smatram da su to samo riječi "Evo..." i "Gospodine..." dok samo pričešćivanje puka ne bi u to spadalo jer bi to smetalo prolazu pričesnika.

Odredbe novog zbornika liturgijskih zakona o izvanjskom držanju preko sv. Mise/br. 517-524/ direktno se odnose na zajednicu koja je obvezana na kor. Ako imamo pred očima ono što novi Kodeks rubrika /br.272/ i Uputa SZO o svetoj glazbi i svetoj liturgiji /br. 22 b/, možemo zaključiti da se to odnosi i na sve druge koji aktivno sudjeluju u sv. Misi. Po ovim odredbama u sve dane crkvene godine treba klečati: na Posvećenje, za vrijeme pričesti vjernika i na blagoslov na kraju Mise. Ako vjernici za vrijeme dijeljenja pričesti pjevaju pričesnu pjesmu onako kako je predviđeno u br. 27 c/ Upute SZO o

svetoj glazbi i svetoj liturgiji, onda stoje; inače kleče. Ako klečanje smeta prolazu, po sebi se razumije da treba stajati. Odredba da se kleči za vrijeme pristupnog psalma i ispovijedi odnosi se vjerojatno samo na čitanu Misu. Osim toga na ferijalnim Misama u vrijeme došašća, korizme, muke, rujanskih kvatrenih dana, vigilija II i III reda izvan uskrsnog vremena te na mrtvačkim Misama treba klečati i na molitve prije poslanice, preko kanona, na molitve poslije pričesti i nad pukom u korizmi. Svi također moraju kleknuti i na riječi kod kojih je u Misalu označeno da se klekne, npr. zadnji redak u zavlaci korizmenih ferija, redak iza Alleluja kroz duhovsku osminu, riječi u poslanici na Cvjetnicu i blagdan Uzvišenja sv. Križa, u evanđelju Božića i Bogojavljenja, riječi kojima se opisuje Isusova smrt u muci i sl. Oni koji što posebno pjevaju stoje, a ostali mogu sjediti: dok sjedi celebrant, dok se pjevaju čitanja, poslanica, pjesme između poslanice i evanđelja, zatim od početka prikazanja do predslovlja, te od završetka pričesti do Dominus vobiscum prije popričesne molitve. Preko drugih dijelova se stoji. Potanje odredbe o ovom donosi "Vodič za sudjelovanje vjernika u sv. Misi" /Izdanje ILOa/.

– Prvi broj "Službe Božje" je donio vijest o obredima Svete sedmice na živom jeziku na str. 36. Da li će to odobrenje skoro doći? Hoćemo li se već ove godine služiti živim jezikom u Svetoj sedmici?

Prijevod obreda Svete sedmice je već odobren od SZO-a. Vjerojatno neće stići na vrijeme za ovu godinu.

V I J E S T I

SMRT BISKUPA BANIĆA. - Malo dana posli je nego što je imenovan za rezidencijalnog biskupa, 3. veljače o. g. umro je u Šibeniku preuzv. Dr Ćiril Banić. Poznata su njegova nastojanja za vjernost Sv. Stolici na svakom, pa i na liturgijskom polju. Gospodin ga nagradio uživanjem nebeske liturgije!

JANEZ XXIII DEČKOM, CERKVENIM PEVCEM. - Papež Janez XXIII je letos na novo leto maševal in pridigal v cerkvi sv. Petra 4000 dečkom cerkvenim pevcem, zbranim z vsega sveta. Ko jim je govoril o sodelovanju pri maši, je rekel: "Zasebne pobožnosti moramo spoštovati, imajo svojo vrednost, toda kristjan ne sme ničesar bolj ceniti kakor daritev svete maše. O kako bi želeli, da bi duhovniki in verniki vedno skrbeli za pripravo na to sveto dejanje in ga najlepše izvedli! Na oltarju ne sme nič manjkati, vse mora biti kar moč snažno. Strežniki morajo biti dobro poučeni, zbrani in pozorni na to, kar se godi na oltarju. Duhovnikova pridiga mora biti kratka, iti pa mora do srca, biti mora prilagojena poslušavcem, poslušati jo moramo pazljivo in spoštljivo, kakor se za božjo besedo spodobi. Pri maši dejavno sodelujte z odgovori in petjem, vendar je obzirno treba dati prostora tudi zasebni in tihi molitvi. Končno in predvsem: pri maši vsakokrat, ko je mogoče, prejmite obhajilo, da bo sodelovanje z daritvijo zares popolno."

CRKVE NAŠEGA VREMENA. - Za vrijeme drugog svjetskog rata porušene su mnoge crkve, a broj vjernika je zadnjih godina porastao. Te dvije činjenice su razlog da su zadnjih godina po svijetu izgrađene vrlo mnoge crkve. Npr. u njemačkoj biskupiji Essen oko 100, u bečkoj nadbiskupiji 65, u ostalim austrijskim dijecezama oko stotinjak. Sve te crkve su vrlo raznoliko građene, ali ipak imaju nešto zajedničko: sve računaju na liturgijska nastojanja današnjice, vrlo su jednostavne, ali nada sve praktične, oltar je vrlo blizu puku i redovito je samo jedan. Richard Biedrzynski izdao je o novim crkvama raskošnu knjigu "Kirchen unserer Zeit - Crkve našega vremena" /München 1958/. Pisac u toj knjizi ističe da naše doba u revnosti za podizanje crkava ne zaostaje niti za najpobožnijim epohama crkvene povijesti /str. 7/.

REZOLUCIJE KONGRESA U EICHSTÄTT-U. - Pod presjedanjem kardinala Gracias-a u srpnju prošle godine održan je u Eichstätt-u misijski kongres. Na prijedlog biskupa iz Ochowfu-a /Kina/ usvojene su i predložene Sv. Stolici ove želje u vezi s liturgijskom obnovom: 1. Čitanja kod sv. Mise trebala bi biti samo na živom jeziku, a da celebrant pritom ne mora čitati latinski. 2. Povlasticu koju imaju neke dijeceze da se kod Mise može pjevati na živom jeziku trebalo bi protegnuti i na ostale. 3. Kod glavne nedjeljne službe Božje u župskim crkvama trebalo bi od početka do "Vjerujem" sve biti na živom jeziku. 4. Odlomke Sv. Pisma trebalo bi bolje izabrati. 5. Trebalo bi dokinuti sve

dvostrukosti: celebrant ne bi trebao recitirati ono što pjeva puk ili kor. 6. Bogoslužje riječi trebao bi svećenik obavljati u neposrednom kontaktu s vjernicima, a tek na prikazanje imao bi ići na oltar. 7. Za manje razvijene zajednice trebalo bi dozvoliti pojednostavnjeni oblik celebracije, nešto poput onoga što opisuje sv. Justin u svojoj "Apologiji".

SVETO PISMO LJUDSTVU. - Na bibličnem tednu je leta 1960 papež Janez XXIII dejal: "Ne moremo dovolj priporočiti vseh sredstev da se dušam nudi sveto pismo, živi studenec duhovnega pouka". S tem geslom je opatija sv. Janeza u Collegeville, Minnesota v Združenih državah Amerike leta 1960 začela izdajati "liturgični tisk". Lani je izdala v 14 zvezkih sveto pismo nove zaveze s poljudno razlago za ljudstvo. Vsak zvezek je napisal drug strokovnjak; komentar k štirim pismom apostola Pavla /Ef, Flp, Kol, Fil/ je napisala redovnica. Uporabljajo prevod, ki ga je oskrbela bratovščina krščanskega nauka, dodajajo komentar, na koncu ima pa seznam tém za razgovor. Tako so knjižice za privatni študij svetega pisma in za biblične krožke. Pripravljajo dela iz stare zaveze. Vzorna zbirka za popularizacijo svetega pisma in poglobitev verskega znanja.

EPOHALNO IZDANJE SVETOGA PISMA. - Grupa katoličkih, protestantskih i židovskih biblijskih stručnjaka u Americi sprema engleski prijevod Sv. Pisma koji bi bio zajednički svim ovim trima "biblijskim" konfesi-

jama. Djelo je zamišljeno u 30 svezaka. Prvi svezak koji će sadržavati komentare i uvode imao bi izići 1962. a posljednji 1966. Pod vodstvom američkog bibličara W. Albright-a sudjeluju među ostalima Bo Reicke, E.A. Speiser, Moshe Grennberg i P. M. Dahood SJ /od papinskog biblijskog instituta u Rimu/. Jedan od izdavača W. Abbot SJ piše u časopisu "Amerika" da će ovo izdanje mnogo olakšati sve teološke i ekumenske razgovore među pripadnicima različitih vjera. Kasnije se misli izdati jedno zajedničko školsko izdanje Biblije.

=====

LITURGIJSKO-PASTORALNA LITERATURA

H. Schmidt SJ, Introductio in liturgiam occidentalem. Izd. Herder, Rim 1960, str. 849. Uz 1. odgovor Uredništva /br.2. SB, s. 33/ neka bude spomenuto i ovo informacijama i literaturom vrlo bogato djelo nizozemskog isusovca, profesora na Gregorijani. Predgovor je napisao kardinal Lercaro. Ovaj priručnik ne obrađuje svu liturgiku već 25 najvažnijih osnovnih tema. Osobitu pažnju zaslužuju ova poglavlja: 4. Definicija liturgije 5. Liturgija i kršćansko savršenstvo. 10. Današnji preporod liturgije. 11. Pitanje latinskog i živog jezika. 14. Kršćanska inicijacija /krst/. 15. Missarum sollemnia. 23. Universalni kalendar rimske liturgije /vrlo kritično na temelju bolandista/. 25. Sveta glazba i djelatno sudjelovanje vjernika.

O. Casel, Das christliche Kultmysterium. Izd. Pustet, Regensburg 1960, str. 243,

11 DM. Ovo je četvrto njemačko izdanje klasičnog djela o liturgijskom misteriju koje je već prevedeno na engleski, francuski, talijanski i holandeški. Najnovijem njemačkom izdanju dodane su dvije dosad neobjavljene studije O. Casel-a o liturgijskom misteriju. Te su studije čuvale benediktinke u opatiji Herstelle. Jedna od tih studija pod naslovom "Hodie" /Danas/ objavljena je u francuskom prijevodu u najnovijem /65/ broju liturgijsko-pastoralne revije "La Maison-Dieu".

P. Winninger, Langues vivantes et liturgie. Izd. Cerf, Paris 1961, str. 256, 5,90 NF. U općoj liturgijskoj reformi, koju misli provest papa Ivan XXIII možda će najteže biti rješiti pitanje jezika. Već je mnogo puta objavljeno da će o tom pitanju raspravljati slijedeći koncil. Na temelju rezolucija i želja mnogih pastoralno-liturgijskih kongresa ovo djelo zagovara što širu upotrebu živog jezika u liturgiji. Ovo je vjerojatno do sada najpotpunija studija o živom jeziku u bogosližju jer je taj problem ispitan i prikazan u svijetlu povijesti, sociologije, pastorala, liturgije, prava i biblije.

UREDNIŠTVO JE PRIMILO I PREPORUČA:

Sat klanjanja i Getsemanska ura. Priredio o. Petar Vlašić. Štampano u Dubrovniku 1961. Naklada Franj. teologije Dubrovnik.

Blago nebesko. Vjenčić oprosnih molitava za svaku prigodu. Štampano u Beogradu 1961. Izdao Dr J. Šetka, Makarska, Fr. samostan.
